

Həmin hüznüzlü günlərdə Bakıda elə bir bina, elə bir küçə yox idi ki, ora Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin M.Qorbaçova ünvanladığı məktubun mətni yazılırdı. Sovet dövlətinin başçısını itiham edən və onu bütün dünyada nüfuzdan salan bu məktubu yazmaq böyük cəsarət tələb edirdi. Bu məktubun sahibi xalqın canından çox sevən, Allahın müqəddəs kəlamı ilə nəfəs alan və onu təbliğ edən insan ola bilərdi. Bu şəxs Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə idi. Sovet dövlət başçısını itiham edən məktubda deyilirdi: **"Biz bu faciə ilə bağlı əsl həqiqəti dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq üçün əlimizdən gələni edəcəyik. O dövlət ki, imperiya hökmranlığı iradəsi ilə millətlərə naraazlıqları aradan qaldırmaq əvəzinə, onu daha da qızdırır, o dövlət ki, ordusu-nu öz vətəndaşlarının qatiline çevirir, o dövlət ki, öz vətəndaşlarına layiqli gūzarandan daha çox faciələr bəxş edir, belə dövlət nifrətlə layiqdir".**

1990-cı ilin Yanvar günlərində Şeyxülislam öz mübarizliyini nümayiş etdirərək xalqı birləşməyə, hakimiyyətin tam iflic olduğu dövrdə millətin iradəsini, əzmini möhkəmləndirməyə müvəffəq oldu. O faciəli günlərdə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi və onun sədri xalqın ümid yeri idi. Moskvadan Bakıda törədilən dövlət cinayətinə öz hiddət və etirazını bildiren, dünya ictimaiyyəti qarşısında SSRİ-nin imperiya xislətini kəskin bəyanatla ifşa edən ümummilli lider Heydər Əliyev, mehaz ağır günlərdə özünün ümummilli lider keyfiyyətini nümayiş etdirdi, xalqı gələcək mübarizəyə səslədi.

1990-cı ilin 20 Yanvar faciəsində Şeyxülislam dünya ictimaiyyətinin gözü qarşısında özünü əsl dini rəhbər kimi təsdiq etdi. Daha sonra məktubda deyilirdi: **"Siz özlərinizi işğalçı kimi aparın bu cəza qoşununu Bakıya yeritməklə Sovet hökumətini rüsvay etdiniz və bu əməlinizlə təsdiq etdiniz ki, müstəqillik və xalqların müqəddəratı kimi anlayışlar idarəçiliyinə tamamilə yaddır. Siz bu faciənin törədilməsinə rəvac verməklə özünüzdü bir siyasi xadim və bacarıqsız bir dövlət başçısı kimi ifşa etdiniz. Bir əli ilə xarici dövlətlərə sülh sazişi, o biri əli ilə öz vətəndaşlarına qarşı amansız cəza tədbirlərini həyata keçirilməsinə göstəriş verən adamı "Sülh uğrunda mübariz" adlandırmaq əsl əyriyətsizlikdir".**

Azərbaycanda hakimiyyətsizlikdən istifadə edən sovet-erməni rəhbərləri 20 Yanvar qırğını törətməklə istədiyinə nail ola bilmədi. Sovet rəhbərləri onun ədalətsiz siyasətinə etiraz edən insanları susdurma bilmədi. Hacı Allahşükür Paşazadə sovet imperiyasının rəhbəri M.Qorbaçova göndərdiyi məktubda xalqın qəzabını ifadə edərək yazırdı: **"Mən bütün Azərbaycan xalqının iradəsini ifadə edərək qoşunların Bakıdan dərhal çıxarılmasını tələb edirəm. Heç bir xalq ilə, o cümlədən Azərbaycan xalqı ilə silahla danışmaq olmaz. Bu müdaxilə 10 gün və ya Əfqanıstandakı kimi 10 il davam edə bilər, lakin haqq-ədalət əvvəl - axır qələbə çalacaqdır.**

Dərin inam və iman hissi ilə özümü Allah-Tealaya tutur və onun ulu dərgahından səhid olan balalarımıza rahmət diləyirəm. Qoy Allah-Teala mənim xalqımın başına bu fəlakəti gətirənləri, bu işə rəvac verənləri zəlif etsin! Ya Rəbb, Vətəninin bu ağır günündə özün bizlərə kömək ol! Amin!"

Şəhidlərin dəfn mərasimində Allahşükür Paşazadə çox böyük cəsarətlə sinəsini qabağa verib, xalqın özündə gedirdi. Bu yol Şəhidlər xiyabanına gedən adı bir yol deyildi. Bu, xalqın mənfur sovet imperiyasına nifrət və etiraz yolu, milli qurtuluş yolu, ədalət, istiqlal və azadlıq yolu idi. Bu yolda qazanılan uğurun əldə olunmasında Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin əvəzsiz xidmətləri vardır. O, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpası üçün mübarizədə təkcə iştirakçı yox, həm də bu yolun ən mübariz qəhrəmanlarından biri oldu.

20 Yanvar faciəsi barədə xəbəri eşidən kimi ciddi xəstə, qızdırma içərisində olmasına baxmayaraq, hadisənin ertəsi günü özünü Bakıya yetirmiş türk dünyasının böyük təəssübkeşi, məşhur qazax şairi, o vaxtlar SSRİ Ali Sovetinin deputatı olan Oljas Süleymanov Şeyx həzrətlərinin bir ağsaqqal kimi xalqın özündə durmasını, ümumxalq matəm - hüznünü ən yüksək səviyyədə təşkil etməklə bərabər, Azərbaycanın başına gətirilən bu müsibət barədə əsl həqiqətlərin dünyaya çatdırılmasında göstərdiyi fədakarlığı, görkəmli heyratını gizlətməmişdir. O.Süleymanov xüsusi olaraq vurğulamışdır ki, Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə 20 Yanvar faciəsindən sonrakı bir neçə həftədə Azərbaycan xalqına bir ömrə sığası qədər xidmət göstərdi. O, bundan sonra əllərini yanına salıb heç bir iş görməyə belə, bu fəaliyyəti ilə öz xalqının tarixində əbədi yaşamaq haqqı qazandı.

Əvvəlki xidmətləri ilə qane olub, əlini igrdən soyutmaq, dincəlmək Şeyx həzrətlərinə xas xasiyyət deyil. O, həmişə hadisələrin mərkəzində olmuş, müdrik təsvirləri, ağıllı məsləhətləri ilə insanlara hədəyət yolunu göstərmişdir.

1991-ci ilin sonlarında keçmiş sovet müsəlman respublikaları arasında birinci olaraq Azərbaycanın İslam Əməkdaşlığı Təşkilatına üzv qəbul olunmasında Allahşükür Paşazadənin xidmətləri və şəxsi nüfuzu böyük rol oynadı. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə dini-ictimai xadim kimi beynəlxalq aləmdə böyük nüfuz sahibidir. O, Azərbaycan həqiqətlərini, Qarabağ münaqişəsini, qaçqınlar proble-

mini tanıtmış din və dövlət xadimləri ilə yüksək səviyyəli görüşlərində müzakirə edir, bölgədə sülhün və əmin-amanlığın möhkəmləndirilməsi ilə bağlı geniş təbliğat işi aparır. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Qarabağ probleminin sülh yolu ilə həll olunması üçün rus, gürcü, erməni dini liderləri ilə görüşlər keçirmiş, erməni kilsəsinin rəhbərlərini Qarabağ məsələsi ilə bağlı konstruktiv dialoqa dəvət etmişdir. Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü nəticəsində işğal olunmuş Azərbaycan torpaqlarının azad olunması

münasibətlərinin qorunub saxlanılması və inkişaf etdirilməsi naminə daim çox məram nümayiş etdirir və əməli fəaliyyət göstərir.

Hacı Allahşükür Paşazadə Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dinlərarası Şurasının həmsədridir. Onun təşkilatçılığı ilə 2002-ci ildə Tbilisidə "Qafqazda sülh uğrunda əməkdaşlıq" beynəlxalq forumu, 2004-cü ildə Moskvada "Beynəlxalq dinlərarası sülh yaratmaq" forumu, 2006-cı ildə Dini Liderlərin Ümumdünya Moskva Sammiti və 2010-cu ildə Dini Liderlərin Ümumdünya

yalı uşaqların ehtiyaclarının ödənilməsi istiqamətində təmənnasız qan verilməsi aksiyalarının təşkil və həyata keçirilməsi Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin adı ilə bağlıdır. O, Aşura günü başayma, zəncirle bədəna xəsarətyetirmə ilə qançı-xarma kimi ictimaiyyət arasında birənəli qarşılınmayan ənənənin cəmiyyətə fayda verən aksiyaya, insanpərvərlik nümunəsinə çevrilməsinə nail olmuşdur.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin elmi fəaliyyəti də rəngarəng və hərtərəflidir. O, 1992-ci ildə doktorluq dissertasiyası müdafiə edərək tarix elmləri doktoru elmi dərəcəsi almışdır. O, tarix və ilahiyət elmləri üzrə "Qafqazda İslam", "İslamda ümmət və şübhülik", "Quranın təfsiri və tərcüməsi tarixi", "Qurani-Kərimin ilahi hökmləri və öyrənilməsi", "İslamda

Əfqanıstan İslam Cəmiyyətinin sədri, görkəmli dövlət xadimi Şeyx Bührənəddin Rəbbani Şeyxülislam haqqında yazırdı: **"Hacı Allahşükür Paşazadə İslam dönməyən ulduzudur".**

Dini maarifi, İslamın elmi şəkildə tədris olunmasını önə çəkən Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin təşəbbüsü ilə 1991-ci ildə Bakı İslam İnstitutu, 1997-ci ildə isə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi nəzdində görkəmli elm və din xadimlərindən ibarət Elmi-Dini Şura yaradılmışdır.

Qafqaz Xalqları Ali Dini Şurasının sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə ziyarət, dini əməkdaşlıq, müxtəlif konfrans və tədbirlərdə iştirak məqsədilə dünyanın əksər ölkələrində, o cümlədən Səudiyyə Ərəbistanı, Rusiya Federasiyası, Belarus, Gürcüstan, Qazaxıstan,

Millətlər Təşkilatının Təltiflər İttifaqının (UNCOPA) "Aparar və Ulduz" ordeninin ali dərəcəsi, Beynəlxalq Ekoenergetika Akademiyasının qızıl medalı və Serbiya Respublikasının "İmperator Böyük Konstantin" qızıl sikkəsi ilə təltif olunmuşdur.

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyev 1999-cu ildə Şeyxülislam Allahşükür Paşazadəni "İstiqlal" ordeni ilə təltif edərək ona ünvanladığı təbrik məktubunda yazırdı: **"Siz dini-ictimai xadim kimi beynəlxalq aləmdə böyük nüfuz maliksiniz. Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Qafqazda sülhün və əmin-amanlığın möhkəmləndirilməsi ilə bağlı fəaliyyətiniz təqdirəlayiqdir. Qurani-Kərimin təbliğ etdiyi haqq, ədalət və humanizm ideyaları İslam aləminin taleyüklü problemlərinin həlli yolunda atduğunuz addımlarda öz əksini tapmışdır".**

2009-cu il noyabrın 6-da "Dinlərarası dialoq: qarşılıqlı anlaşmadan birgə əməkdaşlığa doğru" mövzusunda Bakıda keçirilən Beynəlxalq konfransda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin fəaliyyətinə yüksək qiymət verərək demişdir: **"Şeyx həzrətləri otuz ildir ki, bu məsul vəzifədə Azərbaycanın adına çalışır, həm Sovet İttifaqı zamanında, həm müstəqil Azərbaycanın quruculuğu dövründə. Əlbəttə ki, bu dövrlərin arasında çox böyük fərq vardır. Amma buna baxmayaraq, Şeyx həzrətləri həttə çox çətin ideoloji çarçivələrdə həmişə öz ədalətli sözünü demişdir. Ölkəmiz üçün ən çətin anlarda o, birinci sıralarda idi. Müstəqilliyimizin ərəfəsində Azərbaycanda yaşayan çox ağır hadisələr zamanı Şeyx həzrətlərinin müdrik sözü, onun vətəndaş mövqeyi Azərbaycanı daha da böyük bəlalardan qurtara bilmişdir. Bu gün mənimlə həmrəfli Şeyx həzrətləri arasında münasibətlər çox səmimi, dostluq münasibətidir. Biz bu dostluqdan çox məmnunmuşuq. Bu dostluq həm bizim üçün, həm də ölkəmiz üçün lazımdır".**

Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə haqqında yazırdı: **"Siz Qafqazda dair məsələlərdə dini konfessiyaların ruhani lideri kimi mühüm rol oynayırınsınız. Sizin münasib vəziyyətləri ni-zama salmaq sahəsində sülhməramlı, yaradıcı fəaliyyətiniz, cəmiyyətə mənəvi iqliminin sağlamlaşdırılması naminə səyleriniz ən yüksək qiymətə və hərtərəfli dəstəyə layiqdir".**

Özbəkistan Respublikasının mərhum Prezidenti İslam Karimov Şeyxülislam Allahşükür Paşazadəyə olan dərin hörmətini vaxtilə belə ifadə etmişdir: **"Mən bu insana çox böyük hörmət bəsləyirəm. Vaxtilə Özbəkistanda təhsil almış və Özbəkistanı həqiqətdən özünü ikinci vətəni sayan bu insana jurnalistlərin qarşısında bir daha ehtiramımı bildirmək istəyirəm. Biz onun Özbəkistan mədəniyyətinə, dininə yaxın, Mərkəzi Asiyanın tarixini gözəl bilən bir insan hesab edirik".**

Gürcüstan Respublikasının sabiq Prezidenti Eduard Şevardnadze Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə ilə bağlı yazırdı: **"Harada Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə var, orada sülh var, ədalət var. Onun Azərbaycan dövlətinin və Qafqazın dini icmalarının qarşısında duran problemlərə münasibətdə müdrik, uzaqqörən siyasətçi regionumuzun xalqları arasında sülhün möhkəmləndirilməsi işinə olduqca dəyərli töhfədir".**

Gənc yaşlarında Qafqazın dini lideri seçilməsinə baxmayaraq, Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə xalqın gözündə həmişə ağsaqqal və müdrik din xadimi olmuş, seçdiyi həyat yolunda məsləki və əqidəsi naminə gərgin fəaliyyəti, xalqına və müsəlmanlara dərin məhəbbəti ilə müdrikiyin şərəfli zirvəsinə yüksəlmişdir.

Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə bu gün Azərbaycan xalqının taleyi ilə bağlı, nəinki İslam aləmində, həttə dünyada gedən ictimai-siyasi proseslərin, global məsələlərin həllində yaxından iştirak edir və bu işiqlı yolda var qüvvəsinə əsirgəmir. Hacı Allahşükür Paşazadə nurlu bir yolun müdrik səyyahıdır. Bu səyyah Hidayət yolu ilə öndə gedir və minlərlə dindarı öz ardınca aparır.

Müqəddəs amallarla yaşayış-yaradan Şeyxülislam Hacı Allahşükür Paşazadə həqiqətdən dünya müsəlmanlarının ixti-arıdır və onun bu adı fəxarətlə daşımağa, eyni zamanda bizim onunla fəxr etməyə haqqımız var.

İslam Əməkdaşlığı Təşkilatının Baş katibi Ekmeleddin İhsanoğlu Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə ilə bağlı ürək sözlərini belə ifadə edib: "Mən əziz qardaşıma 60 illik yubileyindən sonra "İslamın ulduzu" deyəcəm. Çünki o, tək Qafqazın deyil, bütün İslam dünyasının ulduzudur".

Qafqaz müsəlmanlarının dini lideri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə bu gün təkcə Qafqazda deyil, bütün müsəlman aləmində, həttə, dünyada gedən ictimai-siyasi proseslərdə, global məsələlərin həllində müsəlman xalqlarının taleyi ilə bağlı tədbirlərdə yaxından iştirak edir və bu müqəddəs yolda var qüvvəsinə əsirgəmir. Müqəddəs amallarla yaşayış 70 yaşına çatmış Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə həqiqətdən dünya müsəlmanlarının ixti-arıdır və bu adı fəxarətlə daşıyır.

Anar İSGƏNDƏROV,
tarix elmləri doktoru,
professor

Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə – 70

ilə bağlı dünya dövlətlərinin başçalarına, parlamentlərinə, beynəlxalq təşkilatlara nümayəndələri ünvanlayan Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Ermənistanın işğalçı siyasətinə hüquqi qiymət verməyə, Yer üzünün əşrefi olan insana və onun faciəsinə biganə qalmamağa çağırır.

Milli Qəhrəman Mübariz İbrahimovun nəşinin geri alınması istiqamətində Şeyx həzrətləri bütün səylərini işə salaraq, Rus Pravoslav kilsəsinin başçısı patriarx Kiril və erməni patriarxi II Qareqini bu işə cəlb etdi. Nəticə uğurlu oldu. Mübariz İbrahimovun nəşi ermənilərdən alınaraq Bakıda, ikinci Fəxri xiyabanda dəfn edildi.

Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin fəaliyyəti təkcə Azərbaycanın hüduqları ilə məhdudlaşmır. 1992-ci ildə Qafqaz Xalqları Ali Dini Şurasının sədri seçilən Allahşükür Paşazadə Çeçenistan və İnşuşetiyada dini tərifiçə salan radikal təmayüllü qüvvələrin xalqa zidd əməllərinin qarşısının alınmasında əməli tədbirlər görmüş, "Qafqaz evi" çərçivəsində bölgədə barış mühitinin formalaşması istiqamətində gərgin fəaliyyət göstərmişdir. O, Qafqaz müsəlmanlarının ali dini rəhbəri kimi, təmsil olduğu bütün qurum və təşkilatlarda bu bölgənin xalqlarının maraqlarını ən yüksək səviyyədə qoruyur və onların haqq işini müdafiə edir. 1999-cu ildə Rusiya Federasiyasının Prezidenti Boris Yeltsinə çəçen xalqının məhvəyə yönəldilən siyasətini tənqid edən etiraz məktubu göndərərək, İslam ekstremizmi və terroru ilə mübarizə şüarı altında bütöv xalqın terrorçu, "ekstremist, cinayətkar" adlandırılmasını qətiyyətlə pislədi.

Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə müsəlman həmrəyliyini prinsipindən çıxış edərək İraqda baş verən hadisələrlə, Fələstin xalqının başına gətirilən müsibətlərə bağlı öz etiraz səsinə yüksəlmiş, sivilizasiyanın beşiyi sayılan və ərəzilərdə yerləşən müqəddəs ziyarətəhənlər, qədim tarixi abidələrin mühafizə olunması üçün beynəlxalq təşkilatlar və dövlətlər qarşısında məsələ qaldırmışdır. O, ABŞ ordusunun müstəqil İraqın ərəzsinə müdaxiləsini, Fələstin və Livanda hərbi münaqişələri qətiyyətlə pisləmiş, din xadimi olaraq, dünyada sülh və əmin-amanlığı nail olunması istiqamətində fəaliyyət göstərməyi özünün müqəddəs borcu hesab etmişdir.

1998-ci ildə Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin təşəbbüsü ilə Bakıda "Müasirlik və dini-mənəvi dəyərlər" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilmişdir. Bu konfransda müstəqilliyinə qovuşduqdan sonra Azərbaycanda dini-mənəvi dəyərlərin dirçəldilməsi istiqamətində görülən işlər, dövlətin dinə göstərdiyi qayğı xüsusi vurğulanmışdır.

Allahşükür Paşazadə, həmçinin 2003-cü ildə "Allahın lütfü, xalqın xilaskarı", 2004-cü ildə "Qloballaşma və İslam", 2005-ci ildə "Qloballaşma dünyada İslam", 2006-cı ildə "Tolerantlığın örnəyi – Azərbaycan", "İslamda dözümlülük" mövzularında keçirilən beynəlxalq elmi konfransların təşəbbüscüsü və təşkilatçısı olmuşdur. Yene də məhz onun təşəbbüsü ilə 2010-cu ildə Bakı daha bir mötəbər tədbirə – Dünya Din Xadimlərinin Sammitinə evsahibliyi etmişdir.

Şeyxülislam mötəbər beynəlxalq konfransların ən yüksək kürsülərindən dinlərarası dialoq və əməkdaşlıq, xalqlar və dövlətlər arasında münaqişə yaradan problemlərin sülh yolu ilə nizamlanması ideyasını, tolerantlığı ardıcıl təbliğ edir, postsovet məkanında xalqlar və dövlətlər arasında dostluq və əməkdaşlıq

şəhidlik", "Milli münasibətlər və din", "Qurani-Kərimin ecazarlığı", "Qurani-Kərimdə insan təbiəti" adlı monoqrafiyaların, elmi əsərlərin və çoxsaylı məqalələrin müəllifidir. O, Bakı Dövlət Universitetinin professorudur.

Bütün Qafqazın şeyxi Allahşükür Paşazadə Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Xalq Rəhbərliyi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası, "Vidana çağırışı" Beynəlxalq Fondu və bir sıra digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəyasət heyətlərinin üzvüdür. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Əfv Komissiyası

şəhidlik", "Milli münasibətlər və din", "Qurani-Kərimin ecazarlığı", "Qurani-Kərimdə insan təbiəti" adlı monoqrafiyaların, elmi əsərlərin və çoxsaylı məqalələrin müəllifidir. O, Bakı Dövlət Universitetinin professorudur.

Bütün Qafqazın şeyxi Allahşükür Paşazadə Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Xalq Rəhbərliyi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası, "Vidana çağırışı" Beynəlxalq Fondu və bir sıra digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəyasət heyətlərinin üzvüdür. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Əfv Komissiyası

şəhidlik", "Milli münasibətlər və din", "Qurani-Kərimin ecazarlığı", "Qurani-Kərimdə insan təbiəti" adlı monoqrafiyaların, elmi əsərlərin və çoxsaylı məqalələrin müəllifidir. O, Bakı Dövlət Universitetinin professorudur.

Bütün Qafqazın şeyxi Allahşükür Paşazadə Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Xalq Rəhbərliyi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası, "Vidana çağırışı" Beynəlxalq Fondu və bir sıra digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəyasət heyətlərinin üzvüdür. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Əfv Komissiyası

Bütün Qafqazın şeyxi Allahşükür Paşazadə Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Xalq Rəhbərliyi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası, "Vidana çağırışı" Beynəlxalq Fondu və bir sıra digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəyasət heyətlərinin üzvüdür. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Əfv Komissiyası

Bütün Qafqazın şeyxi Allahşükür Paşazadə Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Xalq Rəhbərliyi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası, "Vidana çağırışı" Beynəlxalq Fondu və bir sıra digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəyasət heyətlərinin üzvüdür. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Əfv Komissiyası

Bütün Qafqazın şeyxi Allahşükür Paşazadə Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Xalq Rəhbərliyi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası, "Vidana çağırışı" Beynəlxalq Fondu və bir sıra digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəyasət heyətlərinin üzvüdür. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Əfv Komissiyası

Bütün Qafqazın şeyxi Allahşükür Paşazadə Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Xalq Rəhbərliyi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası, "Vidana çağırışı" Beynəlxalq Fondu və bir sıra digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəyasət heyətlərinin üzvüdür. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Əfv Komissiyası

Bütün Qafqazın şeyxi Allahşükür Paşazadə Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Xalq Rəhbərliyi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası, "Vidana çağırışı" Beynəlxalq Fondu və bir sıra digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəyasət heyətlərinin üzvüdür. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Əfv Komissiyası

Bütün Qafqazın şeyxi Allahşükür Paşazadə Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Xalq Rəhbərliyi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası, "Vidana çağırışı" Beynəlxalq Fondu və bir sıra digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəyasət heyətlərinin üzvüdür. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Əfv Komissiyası

Bütün Qafqazın şeyxi Allahşükür Paşazadə Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Xalq Rəhbərliyi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası, "Vidana çağırışı" Beynəlxalq Fondu və bir sıra digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəyasət heyətlərinin üzvüdür. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Əfv Komissiyası

Bütün Qafqazın şeyxi Allahşükür Paşazadə Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Xalq Rəhbərliyi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası, "Vidana çağırışı" Beynəlxalq Fondu və bir sıra digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəyasət heyətlərinin üzvüdür. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Əfv Komissiyası

Bütün Qafqazın şeyxi Allahşükür Paşazadə Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Xalq Rəhbərliyi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası, "Vidana çağırışı" Beynəlxalq Fondu və bir sıra digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəyasət heyətlərinin üzvüdür. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Əfv Komissiyası

Bütün Qafqazın şeyxi Allahşükür Paşazadə Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Xalq Rəhbərliyi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası, "Vidana çağırışı" Beynəlxalq Fondu və bir sıra digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəyasət heyətlərinin üzvüdür. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Əfv Komissiyası

Bütün Qafqazın şeyxi Allahşükür Paşazadə Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Xalq Rəhbərliyi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası, "Vidana çağırışı" Beynəlxalq Fondu və bir sıra digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəyasət heyətlərinin üzvüdür. Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Əfv Komissiyası